

FINANČNÍ NÁSTROJE RODINNÉ POLITIKY – AKTUÁLNÍ STAV

V této kapitole je uveden přehled a popis přímých finančních nástrojů rodinné politiky, které se dají zařadit do oblasti podpory rodiny. Tyto nástroje lze rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou dávky státní sociální podpory, kam patří porodné, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a rodičovský příspěvek. Další skupinou jsou dávky hrazené z nemocenského pojištění, kam spadá peněžitá pomoc v mateřství, ošetřovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Třetí skupina zahrnuje dávky pomoci v hmotné nouzi, které se odvíjejí od životního minima. Konkrétně se jedná o příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc. Kapitola zahrnuje též informace ohledně daňových úlev pro rodiny s dětmi. Vzhledem ke snaze o aktuálnost jsou informace čerpány především z webových portálů Ministerstva práce a sociálních věcí¹, Státní správy sociálního zabezpečení² a Generálního finančního ředitelství ČR³.

1. DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Do roku 2012 se v České republice vyplácelo více než 20 různých typů nepojistných dávek ze systému státní sociální podpory, a to různé typy na rozdílných úrovních státní správy, tedy na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech v obci s rozšířenou působností a na úřadech práce. Od roku 2012 se tento systém zjednodušil a všechny kompetence v souvislosti s přiznáváním a vyplácením těchto dávek byly převedeny na Úřad práce ČR. Tento krok zjednodušil administrativu státní správy, ale především ulehčil situaci uživatelů, neboť zůstalo pouze jedno kontaktní místo, a to příslušné pracoviště úřadu práce.

Dávky státní sociální podpory lze rozdělit do dvou skupin. První skupina zahrnuje ty, které jsou poskytovány v závislosti na výši příjmu a dalších souvislostech, kam patří porodné, přídavek na dítě a příspěvek na bydlení. Druhá skupina jsou dávky nezávislé na výši příjmu, do nichž kromě rodičovského příspěvku spadají i dávky péčovské péče.

---

¹ Webový portál MPSV [online] <http://www.mpsv.cz/>

² Webový portál české správy sociálního zabezpečení [online] <http://www.cssz.cz/>

³ Webový portál Generálního finančního ředitelství ČR [online] <http://www.financnisprava.cz/>

Porodné

Dávka porodného zaznamenala od roku 2015 změnu pravidel pro vyplácení. Do roku 2014 byl nárok na výplatu této dávky pouze při narození prvního dítěte, a to pouze, pokud čistý měsíční příjem rodiny v předchozím čtvrtletí nepřekročil 2,4násobek životního minima. Od roku 2015 došlo k navýšení tohoto limitu na 2,7násobek životního minima, navíc je možné porodné čerpat i při narození druhého dítěte. Za rodinu se v tomto případě považují i nesezdaní rodiče dítěte. Není tedy důležité, zda se jedná o manžele či partnery, pro účely tohoto výpočtu se sčítají příjmy rodičů dítěte žijících ve společné domácnosti. Konkrétně tak tříčlenná rodina (otec, matka a čerstvě narozené dítě) žijící ve společné domácnosti bude mít nárok na porodné, pokud její čistý měsíční příjem nepřesáhne 20.817 Kč (do tohoto příjmu se nepočítá rodičovský příspěvek ani příspěvek na dítě). Matka samoživitelka nesmí pro nárok na porodné přesáhnout hranici 13.176 Kč. Výše porodného u prvního dítěte je 13.000 Kč.

Při narození druhého dítěte má nárok na porodné více rodin. Kromě toho, že matka má v této situaci často nižší příjem vzhledem rodičovské dovolené, druhé dítě v domácnosti zvyšuje životní minimum a tedy i hranici nároku na porodné. Konkrétně se v případě kompletní rodiny jedná o 25.515 Kč, u matky samoživitelky potom 17.874 Kč. Výše porodného při narození druhého dítěte je 10.000 Kč.

Přes toto navýšení je porodné dávkou určenou především pro nízkopříjmové rodiny. Navíc vzhledem k tomu, že se jedná o dávku jednorázovou, která nemá dlouhodobě přílišný efekt, je otázkou, jestli je porodné dávkou smysluplnou, tedy zda jakkoliv ovlivňuje či motivuje chování rodin.

Přídavek na dítě

Stejně jako porodné, je i příspěvek na dítě určen především pro sociálně slabší rodiny. Na rozdíl od porodného se však jedná o pravidelně vyplácený příspěvek. Na přídavek na dítě mají nárok rodiny s nezaopatřeným dítětem, a to v případě studia až do 26 let věku, jejichž příjem nepřevyší 2,4násobek životního minima rodiny. Výše přídavku na dítě je odstupňována podle věku, konkrétně do 6 let věku dítěte se jedná o 500 Kč, od 6 do 15 let věku dítěte o 610 Kč a od 15 do 26 let věku dítěte o 700 Kč.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení je určen pro skupiny s nízkými příjmy, na rozdíl od předchozích dávek se však neodvozuje od životního minima, ale od normativních nákladů na bydlení, které jsou stanoveny zákonem. Na příspěvek má nárok vlastník nebo nájemce bytu, jestliže jeho náklady na bydlení přesahují 30 % (v Praze 35 %) jeho rozhodného příjmu. Zároveň tyto náklady nesmí přesahovat právě ony normativní náklady stanovené zákonem. Při výpočtu příjmu se na rozdíl od porodného bere v potaz i výše rodičovského příspěvku a přídatku na dítě.⁴

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je dávka určená pro rodiče, který celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Na rodičovský příspěvek má stejný nárok otec i matka, vždy však pouze jeden z nich, přičemž záleží na jejich vzájemné dohodě. Nárok na rodičovský příspěvek není ovlivněn výší příjmu rodiny, neliší se ani celková výše, která činí 220.000 Kč. V současné době je možné čerpat tuto dávku minimálně do dvou, maximálně pak do 4 let věku dítěte. Rodič má právo volit si výši příspěvku a tudíž i rychlost čerpání. Toto rozhodnutí navíc může v průběhu čerpání upravovat, nejvýše však jednou za čtvrtletí. Tato možnost volby je však omezena na základě výše denního vyměřovacího základu (nebo nemocenského) v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte do péče. Pro výpočet maximální výše příspěvku je možno vycházet z příjmu matky nebo otce, a to z toho, který je vyšší, i když se jedná o příjem rodiče, který nečerpá rodičovskou dovolenou. Měsíční výše rodičovského příspěvku však nemůže přesáhnout 11.500 Kč.

Volit příspěvek v rozmezí 7.600 Kč a 11.500 Kč lze v případě, že je 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu u matky nebo otce v rozmezí 7.600 Kč a 11.500 Kč měsíčně (tedy hrubý příjem alespoň jednoho z rodičů je v rozmezí cca 10.900 Kč a 16.450 Kč). Pokud příjem rodičů nepřevyší tuto hranici (70 % vyměřovacího základu nepřesáhne 7.600 Kč, tedy ani jeden z rodičů nemá hrubý příjem alespoň cca 10.900 Kč), je maximální měsíční výše příspěvku stanovena ve výši 7.600 Kč. Pouze pokud nelze u matky ani otce vyměřovací základ stanovit (tedy ani jeden nikdy nepracoval), je stanoveno povinně nejdelší čerpání, a to konkrétně ve výši 7.600 Kč do 9. měsíce věku dítěte, následně pak 3.800 Kč měsíčně až do 48. měsíce věku dítěte. Čerpání rodičovského příspěvku je možné i přerušit a opětovně začít.

---

⁴ viz normativní náklady na bydlení na Integrovaném portálu MPSV [online]
https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni

V okamžiku narození druhého dítěte však nárok na rodičovský příspěvek na starší dítě zaniká a nevyčerpaná částka rodiči nenáleží.

Při pobírání není sledováno, zda rodič pracuje, ani jaké má příjmy. Je však sledováno, jestli dítě dochází do předškolního zařízení. Dříve bylo toto omezení přísnější, kdy dítě ve věku 3 – 4 roky mohlo navštěvovat předškolní zařízení maximálně 4 hodiny denně nebo 5 dní v měsíci, dítě do 3 let potom maximálně 5 dní v měsíci. V případě častější docházky ztrácel rodič na rodičovský příspěvek nárok. V souvislosti s úpravou rodičovského příspěvku došlo ke zmírnění tohoto omezení. Děti od 2 let věku se nově již nesledují, mladší děti potom mohou navštěvovat zařízení péče o děti maximálně 46 hodin v kalendářním měsíci. V případě, že jsou rodič či dítě zdravotně postižení, jsou tyto limity ještě vyšší. Zákon přímo určuje, že se sleduje docházka do „jeslí či jiného obdobného zařízení“, což působí kuriózně v souvislosti s faktem, že jesle v české legislativě neexistují. Navíc vzhledem k tomu, že většina zařízení pečujících o děti do 2 let je soukromá, existuje zde minimální šance docházku dítěte do nich, ze strany státu, prokázat. Zároveň se nesleduje, zda skutečně rodič o dítě pečuje, v případě, že dítě je zaopatřeno např. babičkou nebo chůvou, nárok na rodičovský příspěvek přetrvává.

Jestliže se matka či otec rozhodnou přerušit rodičovskou dovolenou a nastoupit do zaměstnání, je možné o ni znovu požádat, a to kdykoliv do věku tří let dítěte. Nárok na rodičovský příspěvek vzniká také v případě, že dítě ve věku do 3 let bude navštěvovat jesle či jiné zařízení pro děti předškolního věku. V současnosti již neplatí podmínka, která omezovala tuto docházku pouze na 5 dnů v měsíci v případě jeslí nebo ve věku od tří do čtyř let omezovala docházku dítěte do MŠ maximálně na 4 hodiny denně nebo 5 dnů v měsíci. Nyní se zavádí jednotné konto 46 hodin měsíčně jako doba, po kterou je možné umístit dítě mladší než 2 roky do předškolního zařízení, aniž by rodič ztratil nárok na příspěvek. U dětí starších než 2 roky se nově docházka do předškolního zařízení již nesleduje.

2. DÁVKY NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ

Systém nemocenského pojištění je určen pro výdělečně příjmové osoby s minimálním příjmem ve výši 2.500 Kč měsíčně, přičemž, u osob samostatně výdělečně činných je účast na nemocenském pojištění dobrovolná. Slouží k nahrazení ztráty příjmů při tzv. krátkých sociálních událostech. Mezi ty se kromě nemocí a úrazů počítá i těhotenství, mateřství, péče o dítě a ošetřování člena rodiny. Nemocenské pojištění je upraveno zákonem č. 187/2006 Sb. V případě pracovní neschopnosti z důvodu úrazu je nárok na dávky nemocenského pojištění

až od 15. dne neschopnosti, do té doby vyplácí náhradu mzdy zaměstnavatel. Pro ostatní dávky toto omezení, které slouží ochraně před zneužíváním dávek, neplatí. Při souběhu zaměstnání a tudíž i nároků na stejnou dávku se dávka poskytne pouze jednou, ale vypočte se z příjmů dosažených ve všech takových zaměstnáních.

Peněžitá pomoc v mateřství

Peněžitá pomoc v mateřství je dávka nemocenského pojištění určená k náhradě ušlého zisku matkám po dobu mateřské dovolené. Nárok na tuto dávku je tedy ve shodné délce, a to 28 týdnů v případě porození jednoho dítěte a 37 týdnů při vícečetném porodu. Na mateřskou dovolenou se nastupuje v době 8 (ne dříve) až 6 týdnů před plánovaným termínem porodu. V případě předčasného porodu začíná mateřská dovolená, a tedy i nárok na peněžitou pomoc v mateřství, dnem tohoto porodu. Pokud se matka rozhodne nastoupit na mateřskou, nesmí být doba, kterou na ní stráví, kratší než 14 týdnů. Zároveň nesmí skončit dříve než šest týdnů po porodu. V případě převzetí dítěte do náhradní péče je nárok na peněžitou pomoc v mateřství po dobu 22 týdnů (31 týdnů v případě více než jednoho dítěte). Na stejnou délku čerpání má nárok otec, pokud matka po narození dítěte z vážných zdravotních důvodů nemůže o dítě pečovat. Otec může čerpat dávku i v případě, že se tak s matkou písemně dohodnou, ne však dříve než od 7. týdne po porodu. Tato dohoda se dá kdykoliv změnit, maximálně však jednou za 7 dnů.

Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast na nemocenském pojištění, a to pro zaměstnance minimálně po dobu 270 kalendářních dní ve dvou letech předcházejících nástupu na mateřskou dovolenou. Pro osoby samostatně výdělečně činné je tato minimální hranice stanovena na 180 kalendářních dní za poslední rok před nástupem na mateřskou dovolenou. V případě ukončení zaměstnání v době těhotenství činí ochranná lhůta vznik nároku na peněžitou pomoc v mateřství 180 kalendářních dní, ne však déle než trvání posledního zaměstnání. Do doby účasti na pojištění se počítá i doba strávená soustavnou přípravou na budoucí povolání, což je studium na střední, vysoké či vyšší odborné škole (ovšem jen v případě řádného ukončení). V případě nesplnění těchto podmínek nemá matka na peněžitou pomoc nárok, může však již ode dne porodu čerpat rodičovský příspěvek. Na peněžitou pomoc v mateřství má nárok i matka, která porodí druhé dítě v době rodičovské

dovolené. V takovém případě neplatí výše uvedená omezení, výše dávky se potom určí na základě příjmu, který měla před nástupem na první mateřskou dovolenou.⁵

Výše peněžité pomoci v mateřství se stanovuje na základě průměrného měsíčního příjmu v posledních dvanácti měsících před začátkem čerpání dávky. Při výpočtu se pracuje s denním vyměřovacím základem, ovšem redukováným, a to dle následujících pravidel:

- do 888 Kč se počítá 100 % příjmů (hrubých)
- od 888 do 1.331 Kč se počítá 60 % příjmů
- od 1.331 Kč do 2.662 Kč se počítá 30 % příjmů
- nad 2.662 Kč se již příjmy nezapočítávají.

Výše dávky je potom stanovena na 70 % z takto vypočteného základu. Maximální výše je tak v současnosti 1.088 Kč denně⁶.

Ošetřovné

Ošetřovné je dávka nemocenského pojištění určená pro zaměstnance⁷, který nemůže pracovat z důvodu ošetřování člena domácnosti. Zároveň náleží i v případě nutnosti péče o zdravé dítě mladší 10 let, v důsledku mimořádných událostí. Mezi ty se řadí uzavření školského nebo jiného zařízení, kam dítě pravidelně dochází (z důvodu havárie, epidemie či jiné nepředvídatelné události), umístění dítěte do karantény nebo onemocnění osoby, která jinak o dítě pečuje. Délka nároku na ošetřovné je maximálně 9 dní, pouze v případě zaměstnance, žijícího v samostatné domácnosti s dítětem do 16 let věku, které neukončilo povinnou školní docházku, je maximální délka 16 dní.

Výše dávky ošetřovného se počítá z podobného denního vyměřovacího základu jako peněžítá pomoc v mateřství, s tím rozdílem, že do první redukční hranice se počítá pouze 90 % příjmů (ne 100 %) a výše dávky činí pouze 60 % z takto vypočteného základu. V ošetřování se může vystřídat i více osob, podmínkou je pouze soužití ve společné domácnosti. Součet doby však nemůže přesáhnout výše uvedené limity.

---

⁵ Pokud však v průběhu rodičovské dovolené pracuje a je tedy účastna na nemocenském pojištění, vypočítá se jí peněžítá pomoc v mateřství z tohoto příjmu.

⁶ Tyto údaje platí pro rok 2015. Pro zajímavost této hodnoty lze dosáhnout při předchozích hrubých příjmech cca. 80.000 Kč měsíčně.

⁷ V tomto případě jde skutečně pouze o zaměstnance, OSVČ, ale ani například pracovníci na dohody o pracovní činnosti nárok na ošetřovné nemají.

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství je určen pro zaměstnankyně, které z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení musely být přeřazeny na jinou pracovní pozici, což zapříčinilo pokles jejich příjmů. Nárok na tuto dávku je pouze za dny trvání tohoto pracovního přeřazení, u těhotných zaměstnankyň potom nejdéle do doby počátku 6. týdne před plánovaným termínem porodu.

Výše této dávky je stanovena jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem (který se vypočítává stejně jako u peněžité pomoci v mateřství) vypočteném ke dni převedení zaměstnankyně na jinou pozici a průměrem jejího denního příjmu v době nároku na vyrovnávací příspěvek.

3. DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

System pomoci v hmotné nouzi je součástí boje proti sociálnímu vyloučení. Jeho základní premisou je předpoklad, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, co nepracuje nebo se práci vyhýbá. Na dávky pomoci v hmotné nouzi má nárok taková osoba či rodina, která nemá dostatečné příjmy na uspokojení svých základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně přitom musí existovat objektivní důvody, proč se tyto příjmy nemohou zvýšit (například prodejem či pronájmem majetku, uplatnění pohledávek apod.). Zároveň se u příjemců těchto dávek sleduje, zda jejich chování odpovídá standardu ve společnosti, tedy například zda děti plní povinnou školní docházku, nebo zda se práci a tím možnosti dalšího výdělků úmyslně nevyhýbají. Pro posuzování nároku na dávku se sleduje tzv. rozhodné období, které je pro tyto účely předchozí čtvrtletí. Vzhledem k tomu, že pro tyto dávky je zásadní znát principy životního existenčního minima, jsou v této subkapitole krátce popsány spolu s konkrétními dávkami.

Životní a existenční minimum

„Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Existenční minimum je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití.“ (portál MPSV). Životní a existenční minimum jsou upraveny zákonem č. 110/2006 Sb., částky životního a existenčního

minima jsou stanoveny nařízením vlády č. 409/2011 Sb., které upravilo výši těchto částek k 1. 1. 2012. Životní ani existenční minimum nezahrnují nezbytné náklady na bydlení. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby plně invalidní a u osoby starší 65 let. Životní minimum domácnosti je určeno jako součet všech částek životního minima jednotlivých členů žijících ve společné domácnosti. Existenční minimum je stanoveno v jednotné výši 2.200 Kč. Částky měsíčního životního minima jsou od 1. 1. 2012 stanoveny v následující výši:

pro jednotlivce	3.410 Kč
pro první dospělou osobu v domácnosti	3.140 Kč
pro 2. a další dospělou osobu v domácnosti	2.830 Kč
pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let	1.740 Kč
pro nezaopatřené dítě ve věku 6 až 15 let	2.140 Kč
pro nezaopatřené dítě ve věku 15 až 26 let	2.450 Kč

Tyto částky jsou potom navyšovány z důvodu dietního stravování na základě diagnózy odborného lékaře.

Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi. Nárok na příspěvek vzniká jednotlivci či rodině, pokud po odečtu přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje jejich příjem částky živobytí. Částka živobytí se stanovuje individuálně, na základě posouzení snahy a možností. Odvíjí se od částky životního minima, ale bere v potaz i další faktory, jako je zdravotní stav sledované osoby, dluhy na výživném na nezaopatřené dítě a další. Výše příspěvku na živobytí je stanovena jako rozdíl mezi částkou na živobytí a příjmy po odečtení přiměřených nákladů na bydlení.

Doplatek na bydlení

Tato dávka je určena pro situace, kdy příjem osoby nebo rodiny, zvýšený o příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory, nestačí na pokrytí přiměřených nákladů na bydlení. Právě získání nároku na příspěvek na bydlení je jednou z podmínek nároku na

doplatek na bydlení⁸. Výše doplatku je stanovena tak, aby po úhradě nákladů na bydlení zůstala osobě či rodině částka na živobytí. Dávka může být poskytnuta majiteli nebo uživateli bytu či domu, je možné ji využít i na pokrytí nákladů na ubytování v pobytových sociálních službách (domov pro seniory, azylový dům, chráněné bydlení apod.).

Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná okamžitá pomoc je určena pro případ jasně specifikovaných situací, do kterých se jednotlivci mohou dostat. Jedná se o situace, které je třeba bezodkladně řešit, aby nedošlo k ještě větší újmě. Jedná se o jednorázovou dávku odvozenou maximální výší od životního minima jednotlivce. Situace, při kterých je dávka vyplácena, a zároveň její maximální výše jsou následovné:

- Postižení mimořádnou událostí (živelní pohroma, ekologická havárie), maximální výše je 15násobek životního minima.
- Nedostatek prostředků k opatření náhradních dokladů či ztráta peněžních prostředků, dávka je ve výši tohoto mimořádného výdaje.
- Nedostatek prostředků k nákupu či opravě předmětů dlouhodobé spotřeby (sporák, lednice), maximální výše je 10násobek životního minima.
- Nedostatek prostředků na úhradu výdajů za nezaopatřené dítě (kroužky, školní potřeby), maximální výše je 10násobek životního minima.
- Ohrožení sociálním vyloučením (především návrat z výkonu trestu, dětského domova, léčení závislostí), poskytuje se 1.000 Kč i opakovaně, maximálně však ročně do výše 4násobku životního minima.
- V dalších případech, kdy nejsou splněny podmínky pro obdržení pravidelných dávek a zároveň hrozí vážná újma na zdraví, zde je výše dávky doplatkem do existenčního minima.

---

⁸ Ve výjimečných případech však může být přiznán doplatek i bez nároku na příspěvek, a to pokud příjem rodiny nebo jednotlivce nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí.

4. DAŇOVÉ ÚLEVY PRO RODINY S DĚTMI

Na podporu rodiny je pamatováno i v daňovém systému. Dlouhodobě je možnost daňového zvýhodnění, tedy slevy na dani na vyživovaného druhu (manžela/manželku) a nezaopatřené dítě žijící ve společné domácnosti. Od roku 2014 jsou navíc platné novinky, jako tzv. školkovné, ale i možnost zaměstnavatelů zahrnout si náklady na péči o děti svých zaměstnanců do daňových příjmů.

Sleva na manžela/manželku a dítě ve společné domácnosti

S platností od roku 2015 došlo k navýšení daňových slev za děti, které žijí s poplatníkem ve společné domácnosti. Daňové zvýhodnění na jedno dítě je nově ve výši 1.117 Kč měsíčně, tedy 13.404 Kč ročně. V rámci podpory vícečlenných rodin došlo zároveň k bonusům za druhé dítě (200 Kč měsíčně), ale i třetí a každé další dítě (300 Kč měsíčně). Odpočty je možné uplatnit na děti až do věku 26 let, za podmínky, že se soustavně připravují na budoucí povolání (studují). Slevu na dítě si může pochopitelně uplatnit pouze jeden z rodičů. Zároveň zůstala možnost odpočtu na vyživovaného⁹ manžela/manželku, žijící ve společné domácnosti, a to ve výši 2.400 Kč měsíčně. Jedná se o opatření motivační z pohledu účasti na trhu práce, proto vzhledem k formě daňové slevy na tyto bonusy mají nárok jen výdělečně činní jedinci, navíc pro plné čerpání musí jejich hrubý příjem dosahovat dostatečné výše.

Školkovné

„Školkovné“ je neoficiální název pro daňovou slevu za umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku. Jedná se o novinku v zákoně o daních z příjmu, která byla zavedena společně s dětskými skupinami. Poprvé bylo možné tuto slevu uplatnit za zdaňovací období 2014. Slevu za umístění dítěte si může uplatnit poplatník na vyživované dítě žijící ve společné domácnosti. Její výše je určena výší prokázaných nákladů za umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku, maximální roční výše je však omezená výší měsíční minimální mzdy v daném zdaňovacím období¹⁰. Zařízením se v tomto smyslu rozumí zařízení, které funguje v systému školského zákona, v režimu dětské skupiny, eventuálně jako vázaná živnost „péče o děti do tří let věku v denním režimu“. V roce 2014 a 2015 mohla být sleva uplatněna i za

⁹ nesmí mít vlastní příjmy přesahující 68.000 Kč ročně

¹⁰ V roce 2014 se jednalo o 8.500 Kč, v roce 2015 je to 9.200 Kč a pro rok 2016 půjde o výši 9.900 Kč.

zařízení, která fungují v jiném režimu, ale od roku 2016 tato možnost nadále platit nebude. Daňovou slevu si za jedno dítě může uplatnit vždy pouze jeden z rodičů či jiných ze zákona vymezených poplatníků.

Daňové náklady zaměstnavatelů na péči o dítě

V rámci daňových opatření přijatých společně se zákonem k dětským skupinám bylo nově umožněno zaměstnavatelům podporovat péči o dítě svých zaměstnanců z daňově uznatelných nákladů. Mohou tak činit jak prostřednictvím zřízení a provozu vlastního podnikového zařízení (např. mateřské školy, dětské skupiny), tak formou úhrady jinému subjektu, který umožní děti zaměstnanců do svého zařízení umístit. Podmínkou je, že bude služba zaměstnancům poskytována bezplatně nebo za zvýhodněnou cenu. Jedná se tak o novou možnost rozšíření zaměstnaneckých benefitů určenou na podporu rodičů s dětmi. Vzhledem k tomu, že je tato situace nová, teprve v průběhu následujících let se ukáže, zda bude tato možnost hojně využívána. Problémem může být pocit diskriminace bezdětných zaměstnanců, tedy jakási pozitivní diskriminace rodičů s dětmi, ze které mají zaměstnavatelé obavy¹¹.

Zpracoval Ing. Jan Schneider,
ředitel ZZ Praha 4

---

¹¹ Jedná se o poznatky autora ze spolupráce se společnostmi zabývajícími se zaměstnaneckými benefity, ale i z účasti na kulatých stolech a dalších jednáních společně se zástupci zaměstnavatelů.